

сфері вищої освіти в Україні. Важливим є розробка Стратегії такої політики, впровадження нових інформаційних систем та технологій.

Висновок. З метою удосконалення державної регіональної політики у сфері вищої освіти в Україні набуває важливості застосування стратегічного підходу до такої політики, впровадження нових інформаційних систем та технологій.

Список бібліографічних посилань

1. Нижник О.С. Адміністративно-правові засади реалізації державної регіональної політики у сфері вищої освіти в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/2600>.

2. Про вищу освіту: Закон України № 1556-VII від 01.07.2014 [Електронний ресурс] – Режим доступу: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1556-18>.

3. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки: постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695. Офіційний вісник України. 2020. № 67. С. 315.

Одержано 19.10.2022

УДК 811.161.2'373

Вікторія Анатоліївна ПЕРЦЕВА,

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри українознавства факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ;

Ірина Олександрівна КОЗЛОВА,

курсантка групи 101 факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

ФІГУРИ ЕКСПРЕСИВНОГО СИНТАКСИСУ В ЮРИДИЧНИХ ТЕКСТАХ

З розвитком мови як засобу спілкування удосконалюються способи передавання думок, які оформляються в різні види експресивних конструкцій. Згадаємо, що офіційно-діловий стиль обслуговує правові відносини між громадянами й державою та застосовується в різних документах – від державних актів і міжнародних договорів до ділового листування. Найважливіші функції цього стилю – повідомлення й вплив – реалізуються в таких офіційних документах, як закони, постанови, укази, накази, договори, ділове листування тощо.

Офіційно-діловий стиль виділяється серед інших книжних стилів своєю стабільністю, ізольованістю й стандартизованістю. Попри велику різноманітність ділових документів, їх мова підлягає суворим вимогам офіційно-ділового стилю викладення:

– точність формулювань правових норм і необхідність повної адекватності їх розуміння;

– склад обов'язкових реквізитів документа, що забезпечують його юридичну правомочність;

– стійкі мовні кліше та види розташування матеріалу в чіткій логічній послідовності;

– стандартизований характер викладення тощо.

Для усіх форм ділового стилю обов'язковою є суворі відповідність літературним нормам на усіх мовних рівнях. Офіційно-діловий стиль не передбачає експресивних елементів: оцінної лексики, високих або знижених слів (жартівливих, іронічних), образних виразів. Як відомо, цей стиль має дві форми: усну й письмову. Правові тексти (во-

ни належать до цього стилю) теж можуть викладатися як у письмовій (позовна заява, вирок суду, ухвали), так і в усній (промова адвоката, виступ прокурора тощо) формі.

Для того, щоб документ був більш доступним, зрозумілим, точним, змістовним, у нього вводяться деякі елементи експресії. Засоби експресивного синтаксису пожвавлюють мову, роблять її більш емоційною, образною, дієвою. Експресивні конструкції утворюють чималий перелік, але найбільш популярні – лексичні повторення, вставні слова та словосполучення.

На сучасному етапі розвитку мови спостерігається тенденція до розмовного синтаксису. Саме під впливом живої розмовної мови на зміну завершеному висловлюванню з безперервністю й послідовністю синтаксичного зв'язку, з вербально вираженим підрядним зв'язком з'являється розчленований тип висловлювання, з порушенням і перериванням синтаксичних зав'язків усередині речення. Головна функція таких вставних конструкцій полягає в тому, щоб чітко й точно охарактеризувати повідомлення з позиції мовця.

Конструкції такого типу є і в юридичних текстах. З першого погляду, повідомлення в правових документах виглядають офіційними, точними, лаконічними, сухими, і, головне – позбавленими експресивної складової. Проте насправді тексти юридичного дискурсу несуть у собі досить помітну експресію. І ця експресивність є категорією різноплановою.

Експресивно-емоційний зміст характеризує, наприклад, тексти обвинувальної й захисної промови на різних процесуальних засіданнях. Ця експресія визначається самою суттю ораторської майстерності й забезпечується когнітивно-динамічними конструкціями. Головне завдання оратора під час названих виступів – не лише презентувати певне повідомлення, але й відобразити почуття та переживання людини, викликаючи у такий спосіб любов і ненависть, співчуття і осуд, тобто спричинити емоційну реакцію реципієнтів на повідомлення, від яких залежить вердикт.

Основна функція експресивних конструкцій – характеристика й опис повідомлення з позиції мовця. Ця функція тісно пов'язана з іншою – конверсійною. Конверсійна функція забезпечує макрорівень (тобто вводяться головні теми) і проміжний рівень (вводяться різні репліки). Вона зображає відносини й поведінку між представниками закону й обвинуваченими та підкреслює те або інше експресивне значення повідомлення в діалогах під час процесуальних засідань. Але крім зазначеного, у межах юридичних текстів вставні експресивні конструкції виконують модальну функцію. До того ж категорія модальності в юридичному дискурсі може відповідати категоріям дійсності / недійсності, правдивості / неправдивості. Персонажі повідомляють про те, що сталося насправді, а іноді можуть давати неправдиві свідчення.

Усі три функції утворюють, на нашу думку, дефініцію про вставні конструкції, які характеризують повідомлення юридичного реєстру та забезпечують взаємовідносини партнерів у межах юридичного дискурсу. Отже, вставні конструкції є одним із способів експресивного синтаксису. Конструкції такого типу дають можливість добирати відповідні формули звернення до аудиторії, презентувати певний емоційний зміст повідомлення, виражати почуття й переживання людини, викликати емоційну реакцію реципієнтів на повідомлення, від яких залежить вердикт.

Список бібліографічних посилань

1. Дудик П. С. Синтаксис української мови. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 384 с.
2. Івкова Н. М. Фігури експресивного синтаксису в сучасній публіцистичній літературі. Горлівка : ГДПІМ, 2007. 218 с.

Одержано 19.10.2022